

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL DE ISTORIE „NICOLAE IORGA”

STUDII ȘI MATERIALE

DE

ISTORIE MEDIE

VOL. XXXIX, 2021

S U M A R

RÂNDUIELI PENTRU LUMEA DE APOI

Petronel ZAHARIUC, <i>Câteva testamente moldovenești din secolele XVII-XVIII</i>	9
Mariana LAZĂR, <i>Dispozițiile testamentare ale marelui medelnicer Pantazi Primicheriu și disputa în jurul stăpânirii averii sale</i>	71
Gheorghe LAZĂR, <i>O jupâneasă din Oltenia veacului al XVIII-lea și dispozițiile ei testamentare</i>	89

CTITORI ȘI COMUNITĂȚI

Ștefan S. GOROVEI, <i>Orașe, orășeni, viață orășenească. Reflecții fragmentare</i>	117
Alexandru ȘTEFAN, <i>Contribuții documentare și sigilare la istoria medievală a orașului Alba Iulia</i>	159
Calinic PETCU, <i>Începuturile mănăstirii Jitianu (județul Dolj)</i>	179

ÎNȚELESURI ALE SCRISULUI

Matei CAZACU, <i>Întrebuințarea limbii slavone (slave bisericești) la români și cauzele (posibile) ale abandonării ei</i>	205
Liviu Marius ILIE, <i>Culoare și Simbol: subscrierea neautografă la începuturile cancelariei muntenești</i>	221
Liviu CÎMPEANU, <i>Volo pacem per tres annos. O nouă ediție a tratatului dintre Mehmed al II-lea și Iancu de Hunedoara (Adrianopol, 20 nov. 1451)</i>	247

DE LA OBIECTE COTIDIENE LA BUNURI DE PRESTIGIU

Maria Magdalena SZÉKELY, <i>În căutarea „dinților de pește”</i>	273
Livia MAGINA, <i>Elemente de viață materială într-un castel de la frontiera de vest a Transilvaniei: Aghireșu la mijlocul secolului al XVII-lea</i>	289

PORTRETE DE MEDIEVIȘTI

Andrei PIPPIDI, <i>Alexandru Ciorănescu</i>	309

ADDENDA ET CORRIGENDA.....	313

RECENZII ȘI NOTIȚE BIBLIOGRAFICE.....	333

Andra Samson, *Catalogul colecției de cahle și ceramică decorativă din Muzeul Național de Istorie a României*, București, 2017, 321 p. (Adrian Andrei Rusu); Neumann Tibor, *Registrum proventuum Regni Hungariae. A Magyar Királyság kincstartójának számadáskönyve (1494–1495)*, MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézet, Budapest, 2019, 561 p. (Marian Coman); Caspar Ursinus Velius, *Lajos király haláláról és Magyarországbukásáról/De interitu Ludovici regis et clade Hungariae*, ed. Péter Kasza, Bölcsészettudományi Kutatóközpont Országos Szécsényi Könyvtár, Budapest, 2020, 194 p. (Liviu Cîmpeanu); Paul din Alep, *Jurnal de călătorie, I, Siria, Constantinopol, Moldova, Valahia și Țara Cazacilor*, traducere din limba arabă, studiu introductiv și note de Ioana Feodorov, cu colaborarea Yuliei Petrova și a lui Mihai

Țipău, Editura Istros a Muzeului Brăilei „Carol I”, Brăila, 2020, 624 p. (*Ștefan Andreescu*); Steve Tibble, *The Crusader Armies, 1099-1187*, New Haven and London, Yale University Press, 2018, 2020, XIV + 424 p. (*David Neagu*); Loïc Chollet, *Dernières croisades. Le voyage chevaleresque en Occident à la fin du Moyen Age*, Vendémiaire, Paris, 2021, 414 p. + 5 h. (*Marian Coman*); László Pószán, *Hungary and the Teutonic Order in the Middle Ages*, Eötvös Loránd Research Network - Research Center for the Humanities, Budapest, 2021, 419 p. (*Liviu Cîmpeanu*); *Medieval Bosnia and South-East European Relations. Political, Religious, and Cultural Life at the Adriatic Crossroads*, edited by Dženana Dautović, Emir O. Filipović, and Neven Isailović, Leeds, Arc Humanities Press, 2019, 168 p. (*Liviu Marius Ilie*); *Isabella Jagiellon, Queen of Hungary (1539-1559)*. *Studies*, eds. Ágnes Máté, Teréz Oborni, Research Centre for the Humanities, Budapest, 2020, 361 p. (*Liviu Cîmpeanu*); *A Forgotten Hungarian Dynasty: The Szapolyais*, eds. Pál Fodor, Szabolcs Varga, Research Center for the Humanities, Budapest, 2020, 362 p. (*Liviu Cîmpeanu*); Henryk Litwin, *Zjednoczenie narodów cnych: polskiego, litewskiego, ruskiego. Wołyń i Kijowszczyzna w unii lubelskiej* [The Union of Virtuous Nations: Polish, Lithuanian, Ruthenian. Volhynia and Kyiv in the Union of Lublin], Państwowy Instytut Wydawniczy, Varşovia, 2019 (*Michał Wasiucionek*); Aleksandra Barwicka-Makula, *Od wrogości do przyjaźni. Habsburgowie austriaccy wobec Polski w latach 1587-1592* [From Enmity to Friendship. Austrian Habsburgs towards Poland in 1587-1592], Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice, 2019, 366 p. (*Michał Wasiucionek*); Géza Pálffy, *Hungary Between Two Empires 1526-1711*, translated by David Robert Evans, Indiana University Press, Bloomington, 2021, 284 p. (*Liviu Cîmpeanu*); Antal Molnár, *Confessionalization on the Frontier. The Balkan Catholics Between Roman Reform and Ottoman Reality*, Viella, Roma, 2019, 266 p. (*Radu Dîpratu*); Mariana Goina, *The Use of Pragmatic Documents in Medieval Wallachia and Moldavia (Fourteenth to Sixteenth Centuries)*, Brepols, Turnhout, 2020, 329 p. („Utrecht Studies in Medieval Literacy”, 47) (*Maria Magdalena Székely*); A.K. Brackob, *Mircea the Old. Father of Wallachia, Grandfather of Dracula*, Center for Romania Studies, Las Vegas, Oxford, Palm Beach, 2018, 222 p.;

Cristian Moșneanu, Ștefan Dumitrache, *Mircea cel Bătrân*, București, Librex Publishing, 2018, 189 p. (*Marian Coman*); *Culture manuscrite et imprimée dans et pour l'Europe du Sud-Est/ Manuscript and printed culture in and for South-Eastern Europe*, volume édité par archim. Policarp Chițulescu et Ioana Feodorov, Editura Istros a Muzeului Brăilei „Carol I”, Brăila, 2020, 141 p. + il. (*Mariana Lazăr*); Mihai-Bogdan Atanasiu, Mihai Mârza (editori), *Mari familii boierești din Moldova în veacurile XVII-XIX: referințe identitare și manifestări de putere*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2020, 456 p. (*Simion-Alexandru Gavriș*).

IN MEMORIAM

<i>Ioan Caproșu</i> (Marius Chelcu)	399
<i>Aurel Răduțiu</i> (Ioan Drăgan)	403
NOUTĂȚI EDITORIALE	407
ABREVIERI	413

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL DE ISTORIE „NICOLAE IORGA”

STUDII ȘI MATERIALE

DE

ISTORIE MEDIE

VOL. XXXIX, 2021

SOMMAIRE

PRESCRIPTIONS POUR L'AU DELÀ

Petronel ZAHARIUC, <i>Quelques testaments de la Moldavie du XVIIe-XVIIIe siècles</i>	9
Mariana LAZĂR, <i>Dispositions testamentaires du grand medelnicer Pantazi Primichieriu et le conflit autour de son patrimoine</i>	71
Gheorghe LAZĂR, <i>Une dame de la noblesse de l'Olténie du XVIIIe siècle et ses dispositions testamentaires</i>	89

FONDATEURS ET COMMUNAUTÉS

Ștefan S. GOROVEI, <i>Villes, citadins, vie urbaine. Réflexions fragmentaires</i>	117
Alexandru ȘTEFAN, <i>Contributions documentaires et sigillographiques sur l'histoire médiévale de la ville d'Alba Iulia</i>	159
Calinic PETCU, <i>Les débuts du monastère Jitianu (département Dolj)</i>	179

L'ÉCRITURE ET SES SIGNIFICATIONS

Matei CAZACU, <i>L'utilisation de la langue slavonne (slavonne ecclésiastique) chez les Roumains et les (possibles) causes de son abandon</i>	205
Liviu Marius ILIE, <i>Couleur et symbole : le monogramme au début de la chancellerie de la Valachie</i>	221
Liviu CÎMPEANU, <i>Volo pacem per tres annos. Une nouvelle édition du traité entre le sultan Mehmed II et Iancu d'Hunedoara (Andrinople, 20 novembre 1451)</i>	247

OBJETS QUOTIDIENNES ET BIENS DE PRESTIGE

Maria Magdalena SZÉKELY, <i>À la recherche des « dents de poisson »</i>	273
Livia MAGINA, <i>Eléments de la vie matérielle dans un château de la frontière de l'Ouest de la Transylvanie : Arghireșu au milieu du XVIIe siècle</i>	289

FIGURES DES MEDIEVISTES

Andrei PIPPIDI, <i>Alexandru Ciorănescu</i>	309
ADDENDA ET CORRIGENDA	313
COMPTES RENDUS ET NOTES BIBLIOGRAPHIQUES	333
IN MEMORIAM	399
NOUVELLES APARITIONS	407
ABBREVIATIONS	413

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL DE ISTORIE „NICOLAE IORGA”

STUDII ȘI MATERIALE

DE

ISTORIE MEDIE

VOL. XXXIX, 2021

CONTENTS

ORDINANCES FOR THE OTHER WORLD

Petronel ZAHARIUC, <i>A few testaments from the 16th and 17th century Moldavia</i>	9
Mariana LAZĂR, <i>The testamentary dispositions of the great cup-bearer Pantazi Primichieriu and the dispute over his inheritance</i>	71
Gheorghe LAZĂR, <i>The testamentary dispositions of a noblewoman from Oltenia in the eighteenth century</i>	89

FOUNDING FIGURES AND COMMUNITIES

Ștefan S. GOROVEI, <i>Towns, Townspeople and Townlife. Fragmentary Reflections</i>	117
Alexandru ȘTEFAN, <i>Diplomatic and sigillographic contributions to the medieval history of Alba Iulia</i>	159
Calinic PETCU, <i>The beginnings of the Jitianu monastery (Dolj county)</i>	179

READINGS OF WRITING

Matei CAZACU, <i>The use of Church slavonic among Romanians and the (likely) reasons of its abandonment</i>	205
Liviu Marius ILIE, <i>Colour and symbol – subscriptio at the beginning of the Wallachian chancery</i>	221
Liviu CÎMPEANU, <i>Volo pacem per tres annos. A new edition of the treaty between Mehmed II and John Hunyadi (Adrianople, november 20, 1451)</i>	247

FROM EVERYDAY OBJECTS TO LUXURY GOODS

Maria Magdalena SZÉKELY, <i>In search of „fish teeth”</i>	273
Livia MAGINA, <i>Material life in a castle on the western border of Transylvania: Aghireșu in the middle of the seventeenth century</i>	289

PORTRAITS OF MEDIEVALISTS

Andrei PIPPIDI, <i>Alexandru Ciorănescu</i>	309
ADDENDA ET CORRIGENDA	313
BOOK REVIEWS AND BIBLIOGRAPHICAL BULLETIN	333
IN MEMORIAM	399
RECENT PUBLICATIONS	407
ABBREVIATIONS	413